

DUNGENSE HISTORIËN

Onafhankelijk Tijdschrift voor de Geschiedenis van Den Dungen

5^e jaargang, november 2011
Dit is nummer 15.

Redactie: L. van Minderhout, R. van Nuland en E. Verzandvoort;
redactieadres: Groot Grinsel 25, Den Dungen, telefoon 073 5942088
of leovanminderhout@hetnet.nl

De rekeningen van de kerkmeesters in de 18^e eeuw

De benoeming van de kerkmeesters

In de 17^e en 18^e eeuw werd op de eerste pinksterdag een nieuwe kerkmeester aangesteld.¹ Het was een aangelegenheid waar behalve de aftredende regeerders niemand zich mee mocht bemoeien, zelfs de pastoor niet. Ook na 1648, toen de kerk in gebruik was bij de Hervormde Gemeente van Den Dungen, werden de kerkmeesters *soo als van ouds* gekozen en daar had ook de dominee zich niet mee in te laten. Toen hij dat toch probeerde werd hij op verzoek van de Dungense regenten onmiddellijk door de Bossche stadsregering teruggefloten. De Staten Generaal wilden dat de gekozen kerkmeesters lid van de *Ware Gereformeerde kerk* waren. Maar in Den Dungen was dat niet mogelijk. Naast de huishoudens van de predikant en van de schoolmeester woonden er vrijwel geen protestanten. Uitzondering was Adriaan van Sittert (van Zijtaart) die kerkmeester was in 1652-1653.

De taak van de kerkmeesters

Het financieel beheer en het onderhoud van het kerkgebouw waren in handen van de kerkmeesters. De torens daarentegen, die op het middenschip en op de westgevel stonden, waren in onderhoud bij de gemeente. In de dorpsrekeningen vanaf 1700 zien we dan ook regelmatig een post die betrekking heeft op het onderhoud ervan.²

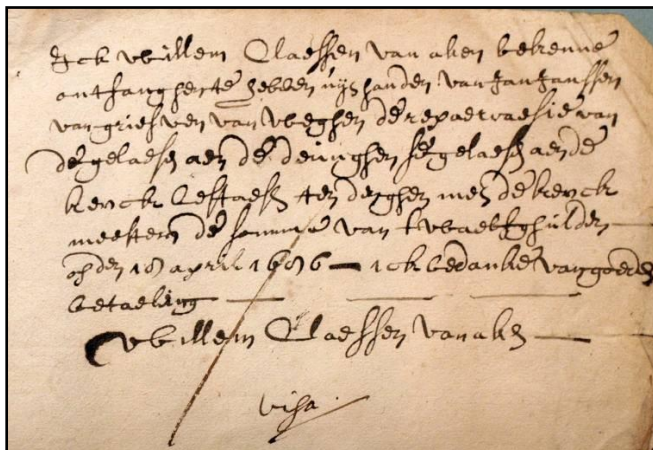
Voor het beheer van het kerkgebouw hadden de kerkmeesters de beschikking over inkomsten uit gronden en renten. Op het einde van het boekjaar, dat liep van tot 1 augustus tot 31 juli, stelden ze een rekening op. In de praktijk gebeurde dat door de schoolmeester die tevens gemeenteschrijver was. De rekeningen werden in Den Bosch gecontroleerd.³

De kerkrekeningen

In 1745 beklagde Ds. Adrianus van Sloot zich bij de visitator erover dat Willem Mans, sinds zijn aantreden als schoolmeester in 1717, als *geageert* (vervangend) kerkmeester, geen rekeningen gemaakt had. De predikant eiste van hem dat hij die rekeningen alsnog zou maken, waarna Mans beloofde ze binnen vier weken klaar te hebben en ze aan de predikant te overhandigen.⁴ Waarom Mans niet met de rekening van 1717 is begonnen, zoals de dominee wilde, maar in 1724, is niet te achterhalen. Voor Willem Mans ging alleen de zon voor niets op; voor het schrijven van een rekening en het maken van een kopie ervan rekende hij 6 stuivers per blad.

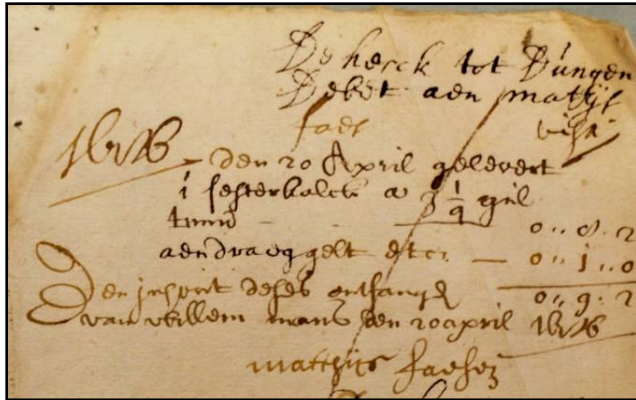
Willem Mans overleed in oktober 1746. Philippus Mans, de voogd over zijn minderjarige kinderen, heeft de kerkrekening 1746/1747 afgemaakt.⁵

Uit de rekening van 1724-1725 valt op te maken dat er ook voor die tijd kerkrekeningen gemaakt werden. Men betaalde toen twee gulden en tien *stuivers* aan de *Heren Commissarissen voor leges en loon voor het opnemen en sluiten en passeren van de rekeningen als van ouds*. Jammer genoeg zijn die rekeningen niet bewaard.⁶ Slechts twee kwitanties uit 1686 die betrekking hebben op het onderhoud van de kerk zijn bewaard gebleven.⁷

Ghe Willem Claessen van aken bekenne
ontfangen gelyc gelaes, nys gander, van Jan Janssen
van Griensven, van weghen de repaeratie van de
deungense gelaesen aen de kerck
vestaesen ten dunghen met de
kerckmeesteren de somme van twaelf
gulden op den 18 april 1686 – ick
bedanke van goede betaeling.
Willelm Claessen van aken
visa

*Ick Willem Claessen van aken bekenne
ontfanghen te hebben uijt handen van
Jan Janssen van Griensven van weghen
de repaeratie van de gelaesen aen de
deungense gelaesen aen de kerck
vestaesen ten dunghen met de
kerckmeesteren de somme van twaelf
gulden op den 18 april 1686 – ick
bedanke van goede betaeling. Willem
Claessen van aken.
visa*

De kerck tot Dungen Debet aen matijs faes.
visa.

1686 den 20 April geleverd
1 sester kalck a 3¹/₄ gul t mud 0-8-2
aen draeggelt etc 0-1-0
Den inhout deses ontfangen 0-9-2
van willem mans den 20 april 1686
Matthijs faesen

De rekeningen over de periode 1724-1803 worden bewaard in het Bossche stadsarchief.⁸
In het dorpsarchief van Den Dungen worden de kopieën van de kerkrekeningen van 1750 tot 1803 bewaard.⁹

Inkomsten uit cijzen en pachten in de rekening van 1724

fol. 2 Betaald door Hendrik Huiberts van der Merendonk of zijn kinderen en de weduwe Willem van den Steen op lichtmis drie ponden pajements doende een gulden en een stuiver, geldende uit onderpanden op de Keer, 1.1.0

Deze cijns is te vinden in N5 (1053), fo 35, 30-11-1694 en gaat uit een akker van 4 lopensaten op de Keer; het is het perceel C156 aan den Boschpad, waarop vroeger een huis stond. De cijns is terug te volgen tot 1477¹⁰.

Willem Delissen van den Steen erfde het land van Beatrijs Willems van Hannen.

fol. 2v Betaald door Hendrik Wouters van den Bosch en Huibert van der Merendonks weduwe drie ponden pajements doende een gulden en een stuiver, geldende op St. Maarten jaarlijks uit onderpanden in de Hodonk, 1.1.0

In R1908¹¹, fo 51 staat dat Peterke Hendrik Seberts van der Westelaken, getrouwd met Hendrik Wouters van den Bosch, overleed op 23 aug 1698 en een perceel land naliet in Jan Roelofs busselen, waaruit een cijns van 3 pond betaald werd aan de kerk van Den Dungen. (Mans zet er bij: volgens het register daar van sijnde. Was dat een aparte lijst van inkomsten?)

Het perceel was A316 en omgeving, tussen IJvelaar en Hoodonk, ongeveer waar nu de kanaal loopt, bij Van Emmerik aan de dijk.

fol. 3 De erfgenamen van Jan Claesen Compeer gelden uijt onderpanden tot St. Michielsgestel jaarlijks op den vijfdem september vijf gulden, 5.0.0

fol. 3v Juffrouw van de Gragt – weduwe Thibos uit onderpanden op de Sporkt jaarlijks op St. Maarten acht stuivers veertien penningen, 0.8.14

Dit onderpand is het huis met aangelag Spurkstraat 58.

fol. 3v [Gijsbert] Antonij Vuchts in huwelijk hebbende Willemijn Janssen van Griensven geldt uit onderpanden in t wout op drie koningendag jaarlijks enen gulden acht stuivers, 1.8.0

Dit onderpand is een stuk teul- en weiland; de cijns van 28 stuivers ofwel 4 pond is terug te volgen tot 1558.¹²

fol. 3v De kinderen Peter Bouwens bij Maria Lucas Rutten verwekt gelden uit hare goederen tot Schijndel in de houtert op kerstmis jaarlijks acht ponden pajements, doende twee guldens zestien stuivers, 2.16.0

fol. 3v Peter van der Cammen tot St. Michielsgestel op lichtmis jaarlijks een mud rogge reducibel betaald wordende met vijf guldens, 5.0.0

fol. 4 De weduwe van de Heer Victor van Beugen geldt uit hare onderpanden onder Schijndel aan de kaart op St. Maarten een pond pajement doende zeven stuivers, 0.7.0

fol. 4 De kinderen Hendrik Everts de Bever gelden uit onderpanden aan t Heselaar onder St. Michielsgestel op Bamisdag vier ponden pajements doende een gulden acht stuivers, 1.8.0

fol. 4v De kinderen Hendrik Janssen Broeren gelden uit onderpanden in t wout ten Dungen op den eersten mei jaarlijks drie ponden pajements doende een gulden een stuiver, 1.1.0

Dit is huis met aangelag Woud 57.

Fol. 4v Teunis Voets in huwelijk hebbende weduwe Hendrik Driessen geldt uit onderpanden tot Berlicum in de Looffaart een mud rogge betaald wordende met zes gulden jaarlijks, 6.0.0

Fol. 5 Mattijs Lucasse van Esch weduwnaar van Mechtelt Adriaans van der Cammen geldt uit onderpanden gelegen onder St. Michielsgestel *in t Rotven* vijf pond pajments doende eenen gulden vijf stuivers, 1.5.0

fol. 5 de kinderen Hendrik Smits gelden uit onderpanden in den brand ten Dungen op St Jans dag jaarlijks vijf ponden pajments doende een gulden vijftien stuivers, 1.15.0

Dit is perceel A123 in den Brand, gekomen van Jan Delis Wijgengangs. De cijns rustte al in 1605 op de kamp¹³, maar het is onbekend wanneer deze gevestigd is.

fol. 5v Adriaan Teunis Capiteijns geldt uit onderpanden *in den brand* te Den Dungen op St. Jan baptist jaarlijks vijf pond pajments doende een gulden vijftien stuivers, 1.15.0

Deze cijns gevonden in de deling van de goederen van Jan Seberts.¹⁴ Het onderpand is A129, ten zuiden van het begin van de Brandse wal. De percelen A123 en A129 waren vroeger één kamp.

fol. 5v De erfgename van Maria Hendriks Wijgengangs en Anna Paulusse Wijgengangs gelden op de 24e juni jaarlijks twintig ponden pajments doende zeven guldens, 7.0.0

fol. 5v De kinderen Lambert Janssen Simons tot Schijndel uit onderpanden tot Schijndel twee ponden pajments doende veertien stuivers, 0.14.0

fol. 6 De erfgenamen Adriaan Capiteijns gelden uit onderpanden op de Poeldonk ten Dungen jaarlijks op pinxten twee ponden pajments doende veertien stuivers, 0.14.0

De cijns wordt genoemd bij het huis Poeldonksedijk 23 in 1679.¹⁵

fol. 6 Jan Dirks van der Aa nu Aalbert van der Cammen geldt uit huis en erve genoemd de Linde op kerstmis jaarlijks vier ponden pajments doende een gulden acht stuivers, 1.8.0

In 1529 was de cijns aan de kapel die uit De Linde werd betaald 1 pond¹⁶, in 1537 1 pond aan zeker altaar en 5 pond aan het OLV-altaar¹⁷, in 1538 20 schellingen¹⁸, idem in 1541¹⁹, idem in 1546²⁰, 1 pond in 1568²¹, en in 1586 1 pond²².

De last is in 1663 wel 4 pond²³, idem in 1680²⁴, idem in 1749²⁵.

fol. 6v Peter Hermans de Haas geldt uit zijn onderpanden op de Poeldonk op lichtmis jaarlijks drie ponden pajments doende een gulden een stuiver, 1.1.0

Dit is het verdwenen huis C236 aan de Poeldonksedijk, op het perceel ten zuiden van Jan Sanders' hof.

fol. 6v Jenneken Donkers voortijds weduwe van Adriaan van den Borne geldt uit onderpanden tot Schijndel aan de schutsboom op de 15 maart jaarlijks tien ponden pajments doende drie gulden 10 stuivers, 3.10.0

fol. 7 De kinderen van de heer apotheker Ranssekremers gelden uit onderpanden tot Gemonde op de 3^e maart drie ponden pajments doende een gulden een stuiver, 1.1.0

fol. 7 Jan Bastiaan in huwelijk hebbende de wed. Wilbert Herberts geldt uit onderpanden tot Schijndel *int wout* jaarlijks op lichtmis vier ponden pajments doende een gulden acht stuivers, 1.8.0

fol. 7v Goijaart van Couwenberg geldt uit onderpanden *in t wout* volgens schepenen gelofte der stad s Bossche vier guldens, 4.0.0

fol. 7v de halve *kerkenkamp* in de Hooidonk ten Dungen door de voorzaat van de Rendant in de jare 1723 publiek en voor alle man verpacht voor een tijd van vier jaren als doen gepacht bij Dirk van den Steen voor vier guldens tien stuivers jaarlijks waarvan betaald wordt 4.10.0

Dit is A338.

fol. 8 Item *de kerkenkamp* in den Brand ten Dungen is mede door de voorzaat van de Rendant in de jare zeventienhondert drie en twintig en als doen gepacht bij Huibert van Zeeland voor een som van vijf gulden tien stuivers betaald het 2/4 deel op St Maarten 5.10.0

Dit is A117.

De uitgaven voor het onderhoud van de kerk²⁶

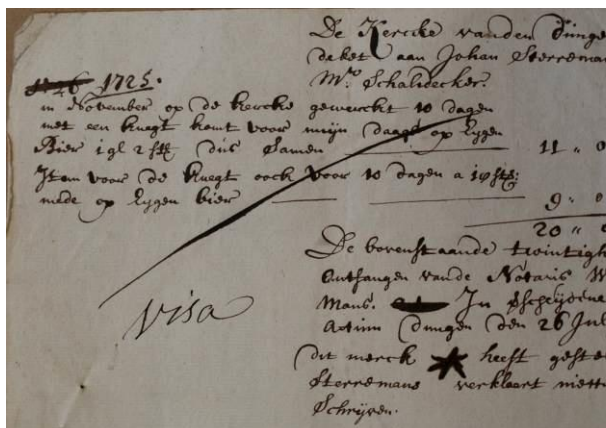
De inkomsten van de kerk waren in de eerste helft van de 18^e eeuw steeds ongeveer 60 gulden per jaar. De uitgaven daarentegen varieerden van ruim 20 tot meer dan 100 gulden; dit was kennelijk afhankelijk van de behoefte aan reparaties aan het kerkgebouw. Tussen 1788 en 1798 werd gemiddeld

40 gulden per jaar uitgegeven aan reparaties. De inkomsten uit renten, pachten en landerijen bedroegen toen 90 gulden per jaar.

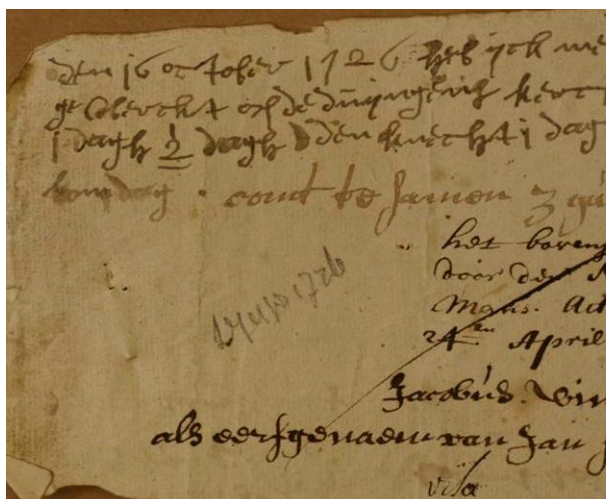
In de volgende tabel staan enkele van die inkomsten en uitgaven.

rekening	inkomsten	uitgaven
1725	62-19-14	35-18-8
1726	62-19-14	23-2-0
1727	63-19-14	36-18-6
1728	63-19-14	67-1-0
1729	63-19-14	40-7-6
1730	63-19-14	53-9-6
1731	63-19-14	101-18-8
1732	63-19-14	63-0-0
1733	63-19-14	71-10-0
1734	63-19-14	27-4-0
1735	64-13-14	63-8-0
1736	63-3-14	39-0-0
1737	63-3-14	135-18-0
1738	63-3-14	24-0-2
1739	65-9-14	24-12-12
1740	59-9-14	35-2-0
1741	59-9-14	37-10-0
1742	59-9-14	42-8-0
1743	59-4-14	28-13-0
1744	59-4-14	33-8-0
1745	65-15-14	109-10-0

Financieel overzicht van de rekeningen van de Dungense kerkmeesters in het tweede kwart van de 18^e eeuw

De Kercke van den Dungen debet aan Johan Sterremans Mr. Schalidecker.
1725 in November op de kercke gewerckt 10 dagen met een knecht komt voor mijn daagen op Eijgen Bier 1 gld 2 st dus Samen 11,,0,,0
Item voor de knecht oock voor 10 dagen a 10 st mede op Eijgen bier 9,,0,,0
(samen) 20,,0,,0
De bovenstaande twintigh gulden ontfangen van de Notaris Willem Mans In verscheijdene termijnen actum Dungen den 26 Julij 1726
dit merk * heeft gestelt Jan Sterremans verklaart niet te kunnen schrijven.²⁷

den 16 october 1726 heb ijck mester Jan gewerckt op de dijnngens kerck 1 dagh 1/2 dagh, den knecht 1 dagh 1/2 dagh (...) comt te samen 3 gulde 13 stuvers. het bovenstaande voldaeen door den Notaris Willem Mans. Actum Dungen den 24^{en} April 1727
Jacobus Winters als eefgenaem van Jan Stermans²⁸

In 1728-1729 werd betaald aan Jan Clair meester glazenmaker 5-6-0, aan Willem van Hassel voor 200 half backen rooije plavuijsen 3-9-0, aan Johan van den Heuvel voor 500 half backen rooij plavuijsen 8-0-0 en aan Willem van den Heuvel meester schaliedekker voor werkloon 25-10-0.

In 1729-1730 werd betaald aan Willem van Hannen, meester metselaar uit Den Dungen, voor 4 dagen werkloon à 16 stuivers per dag voor het repareren van de vloer in de kerk en in het koor, voor plavuizen, kalk en werkloon 9-3-6, en voor vier dagen werkloon 3.4.0, *op eijgen cost en drank*.

1730-1731

Betaald aan Willem Ruis voor 39 ½ pond lood, 8-7-6, en aan Jan Clair voor het vernieuwen en verlooien van 3 ramen in het koor, 4.10.0.

den 6 mert 1732

gelevert deur libert Moorrees ten diens van de kerick ten dungen deur order van Mijn heer Mans te weten	
twe meud calck a 6 gl de meud comdt	11-10-0
verschoten aen aschrius en rondemat en drager	0-6-0
hier van alles voldan de 6 mert 1732 somme	11-16-0
Libert Moorrees	

1734-5

Betaald aan Francis van Boxtel, mr. Metselaar, (Bijlage: voor reparaties aan de vloeren en het witten van de onderkanten van de pilaren) 1.6.0.

1735-1736

Betaald aan: Jan Strang, glazenmaker, voor het repareren van de ramen aan de zuidzijde waaraan veel schade was ontstaan door de storm 4-16-0.

Betaald aan Jan Aarts Broeren, *gemaackt een pilaarke in 't glas ten Zuiden van de kercke door de laatste storm daar uijt geslagen, Daar over gearbeijt ½ dag* 0-10-0.

Betaald aan: Jan Clair, glazenmaker, 30-0-0.

De kerk off de kerkmeesters Dungen debet aan Johan Clair mr. Glazenmaker

Aangenomen van de kerkmeesters ten Dungen, in presentie en ten overstaan van de Heer Cornelis van der Haak Eerw predikant alhier en de borgemeesters mitsgaders den notaris en schoolmeester Mans, om de kercke ten Dungen met het Choor muren ende pilaren twee reijssen te overwitten mitsgaders de glasen rondom de kercke en Choor zoo onder als boven te repareren, Ende daar met groote moeijte en lange woorden wisselingen bedongen een somme van 30.10.0.

1749-1750

Betaald: aan Libert Morees, koopman te 's-Hertogenbosch, voor 1500 leien, 14 pond leinagels en een zester kalk, 30-1-8.

- Libert Morees Den Bosch, 10 leien, 5 pond leinagels 2.18.0.

- A. v. den Boom, loodgieter te 's-Hertogenbosch, voor 26 pond lood, 10 ½ pond saudeersel 16-8-0
- voor turf gebruikt om het saudeersel te smelten, 8.0.0.
- de wed. H. Haubraacken coopvrouw te 's-Hertogenbosch voor 5000 leinagels, 4-14-0.
- item 25 pond loodwit en 500 nagels, 3-14-8.
- Mathijs Faassen te 's-Hertogenbosch voor leien en leinagels 16-19-12.
- Hendrik van Schakenraad, mr. Smid te st. Michielsgestel, voor het maken van vier winkelhaken en enige spijkers, 0-14-0.
- Louis van Wijck leiendekker te Breugel voor 16 dagen werkloon, voor de baas 24 st , de zoon 16 st en de knecht 20 st per dag, totaal 53-8-0.

De 18^e-eeuwse overstromingen lieten hun sporen na.

Voor reparaties aan de kerk ontstaan door de langdurige overstroming in 1741 werd 28 gulden betaald aan metselaar Jacob van den Broek.

1751-2

Uitgegeven werd voor *Schrobbels, Beesems en dwijlen en werkloon voor twee personen gedurende twee dagen om de vloer en de banken te schuifren die door de langdurige inundatie seer onreijne en stinckende waren geworden* 3-18-0.

Betaald aan Jan Soetens (vorster) voor het schrobben en schoonmaken van de kerk die tengevolge van de overstroming in 1756 *seer onreijnigd door slijck* en modder was geworden 3-0-0, aan Jan Otten, mr. Timmerman, voor reparaties aan de banken en zitplaatsen die tengevolge van de overstroming door de kerk waren gaan drijven en daardoor beschadigd waren 2-5-0, voor 7 ribben of stelpalen gebruikt tot het maken van een stellagie voor de leijdekker om aan de boorden van het dak te komen 0-18-0, en voor 5 karren zand die nodig waren om verschillende graven te vullen die tijdens de overstroming ingestort waren. Voor reparaties aan de kerkvloer en het leggen van plavuizen in *de Tuijn van den kerk Predikstoel* 2-5-0.

De laatste onderhoudspost is uit 1802-1803. Betaald aan A. van Santen voor leien 66 gulden en aan timmerman Adriaan van Vugt voor arbeidsloon 19 stuivers.

Bijzondere uitgaven

Enkele opvallende uitgaven in de rekeningen waren de volgende.

In 1724 voor een boekje voor het aantekenen van ontvangsten en uitgaven 0-2-0.

Voor boomolie en smeer voor de (lui)klokken samen 9-3-0 en voor twee tonnen turf gebruikt voor de predikant op de preekstoel 1.7.0.

In 1747 werd bij de wed. van Hendrik Palier boekenverkoopster te 's-Hertogenbosch een quarto Bijbel gekocht voor 8 gulden.

1748-1749

Betaald aan Verweg, boekbinder te 's-Hertogenbosch, voor het repareren van het doop- en ledenmatenregister 2-25-0; aan Willem Honsz, mr. timmerman te 's-Hertogenbosch, voor het maken van een houten tafel met twee voetstijlen dienende tot celebrering van *des Heeren Heijlig Avondmaal* 3-10-12; en aan de wed. Maria Valkenburg te 's-Hertogenbosch voor het schilderen van de avondmaaltafel in een groene kleur.

1754-1755

Gekocht bij Cornelis Vliweg te 's-Hertogenbosch kerkbijbels in Ravesteijnse druk in een Franse band 16 gulden.

1761-1762

Betaald aan J. Pallier boekvercooper Eenen groot foliant Bijbel met cooperen beslag dienende tot gebruik op den predickstoel 18 gulden.

1774-1775

Betaald aan P. Palier, boekverkoper te S'Bosch voor twee psalm Boeken 4° grooten druck, schiltpatte banden en verguld 7-4-0, een groot psalmboek Romijnse letter Engelseband en verguld, 1-18-0, en een formulierboek groot 4° Engelseband 11-16-0.

Ik ondergeschrevene bekenne ontfangen te hebben
van peter Spiering kerkmeester ten Dungen vrijd
dom van S'Bosch de Somma van Sestien gulden
om daar voor te kopen een Bijbel op mijn predik
stoel. daar voor minder gevende aan hem de penning
sal restitueren; soo als hij aan mij meerder moetende
geven sal doen
Actum Dungen den 17 Septemb
1747
Adrianus van Sloot
Eccl: ibidem.

Ik onderschrevene bekenne ontfangen te hebben van peter Spiering kerkmeester ten Dungen vrijdom van S'Bosch de Somma van Sestien gulden om daar voor te kopen een Bijbel op mijn predikstoel, daar voor minder gevende aan hem de penning sal restitueren; soo als hij aan mij meerder moetende geven sal doen.
Actum Dungen den 17 September 1747. Adrianus van Sloot Eccl. ibidem.²⁹

St. Jacobusputje - regenbak - kalkbak

St. Jacobusputje

In 1956/57 kwam bij het leggen van een nieuwe vloer onder de banken in de noordbeuk van de kerk bij de 5^e en 6^e statie van de kruisweg een putje te voorschijn. Pastoor Cox (1956-1978) liet het dichtmaken - "het was zo'n viezigheid". Hij noemde het "het St. Jacobus-putje".

De plaats tussen de 5^e en 6^e statie waar het putje werd gedempt.

Archeologisch onderzoek naar een put in 1886 door pastoor H. van Beurden

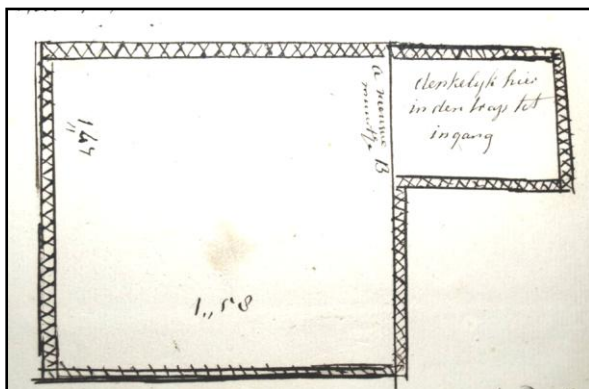
In het Memoriale van de parochie doet Van Beurden verslag van de bevindingen van zijn onderzoek.

Ik pastoor H. van Beurden had van oude menschen dikwijls horen zeggen, dat er agter in de kerk eenen put was geweest, waaruit de menschen (ook toen de kerk door de gereformeerden in gebruik was) water naar huis haalden, en dat er Vrijdags menschen kwamen bidden in de kerk en water uit de put haalde.

In 1886 heb ik de vloer van de kerk vernieuwd en alsdan naar dien put laten zoeken en ook gevonden onder de banken tegen de muur bij de 5^e en 6^e statie van den kruisweg.

Hij is zeer nauwkeurig en netjes gemetselt, en schijnt watervrij te zijn gemaakt, maar ik heb de vloer alsdan een kleine opening laten maken waardoor het water terstond wederom inweld, doch waarschijnlijk heeft er vroeger ook het water van het dak der kerk door een goot er in gevloeid. Want boven in dien put (of kelder) was een opening door de muur der kerk.

De gehele put of kelder is van deze vorm en groot 1,47 op 1,58 Ned. Meter en diep 1,45 Mr.

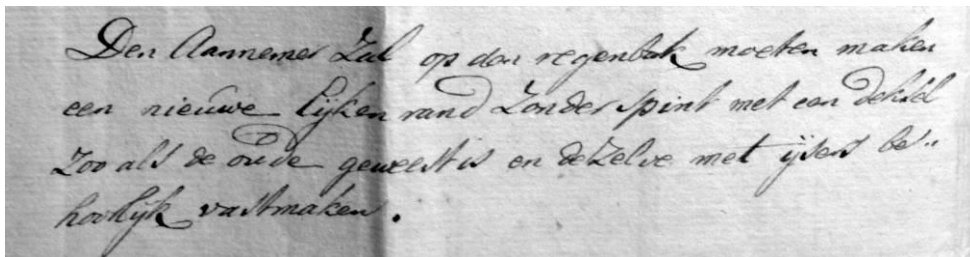
Hij was met het vinden geheel gevuld met zand waarop eenige doodsbeenderen lagen: Ik heb alsdan een halfsteens muurke laten metselen, waardoor de zogenaamde plaats voor den trap word afgesloten

van den grote put of kelder: maar onder de vloer enige openingen gelaten waardoor het water uit de grote put in dat afgesloten plaatsje komt – dat muurke strek zich uit van A tot B
 Dan is de grote put wederom met zand gevuld en daarop diezelfde doodsbeenderen – maar het afgesloten plaatsje is open gelaten en met een luik gedekt. Wanneer de banken er afgeschoven worden kan men water uit dat afgesloten plaatse halen.³⁰

Het is niet bekend wanneer de put met zand werd gevuld. Een mogelijkheid is dat het in 1821 gedaan werd bij de restauratie van de kerk.

Nieuwe putrand, 1799

In het bestek van de werkzaamheden die in 1799 aan de kerk uitgevoerd werden staat dat den Aannemer zal op den regenbak moeten maken een nieuwe Eijken rand zonder spint met een deksel zoo als de oude geweest is en dezelve met ijers behoorlijk vastmaken.³¹

Detail van het bestek 1799.

Loden goot, 1784

De kerkrekening van 1784 vermeldt dat de kerkmeester Leendert Jansen van Vechel aan Laurens van Houtum 12 stuivers betaalde voor t maken van de lode goot van de regenbak in de kerk, 0-12-0.

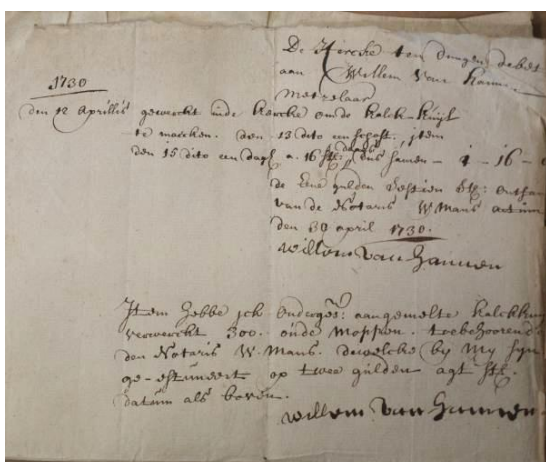
Kerkrekening 1767-1768

Betaald voor reparaties aan den Regenback in de kerck ten Dungen vier stuivers 0-4-0

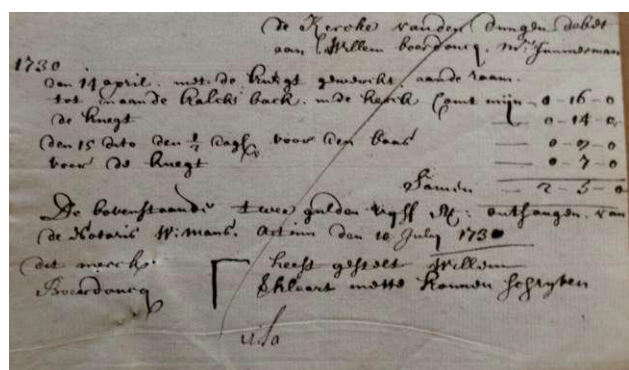
Nieuwe kalkbak 1730

In de kerkrekening van 1730-1731 is er sprake van het maken van een nieuwe kalkbak in de kerk. Daarvoor betaalde men aan:

- Willem van Hannen, m^r metselaar, voor het maken van een **nieuwe kalkbak** in de kerk voor zijn werkloon en dat van zijn upperman, samen, 6-23-0
- Willem Boerdonk, mr. Timmerman, voor werkloon aan de kalkbak in de kerk 2-5-0
- Willem Mans 2 gulden en acht stuivers voor 300 oude moppen te gebruiken aan de kalkbak.

Bijlagen kerkrekening 1730-1731

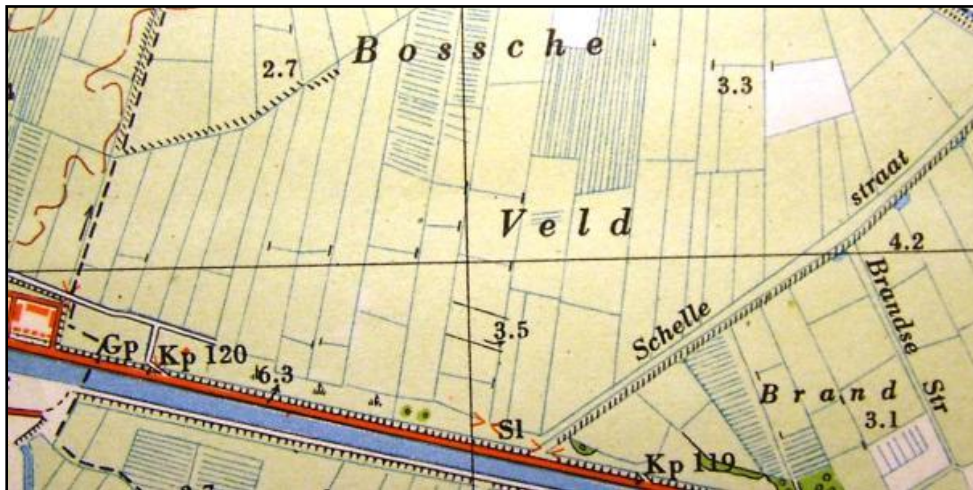
Wij vermoeden dat kalkbak en regenput dezelfde zijn.

Proeve van een historische perceelsbeschrijving

Het kadaster, het verpondingsboek, het Bosch' protocol en enige andere bronnen maken het in beginsel mogelijk van een bepaald perceel een vanaf de 14^e of 15^e eeuw doorlopende geschiedenis van eigendom en grondgebruik op te stellen.

De werkriching van het onderzoek is, gezien de aard van de bronnen, terug in de tijd. Het is mogelijk ook een perceelbeschrijving in omgekeerde richting op te stellen, met de tijd mee.

Elk detail in de beschrijving berust op een bron of is interpretatie; het verschil daartussen dient duidelijk te blijven en wordt verantwoord in de bronnenvermelding.

Hierboven staat een uitsnede uit de topografische kaart van 1953.³² De blauwe strook is de Zuid-Willemsvaart. Links is Den Bosch, rechts de Dungense brug. Waar de Schelestraat begint ligt *de smale kamp* A57: de punt van de hoogteligging 3.5 staat er precies in. Het perceel ten noorden daarvan A61 (waarin de *e* van Veld) hoorde er bij.

Terug in de tijd

Het perceel A57, samen met A61, staat in de eerste legger van het kadaster uit 1832 geboekt als eigendom van Jan Hendriks van der Westelaken.³³

In de voorbereidende fase van het kadaster was de eigenaar nog Paulus van Gerwen.³⁴

Daarmee is het mogelijk het perceel terug te voeren tot 1704 toen het in bezit was van de kinderen van Hendrik Smulders als *het smalkempke*, groot 3 morgen.³⁵

Het is onbekend wanneer Hendrik Smulders het perceel verworven had.³⁶

Jacob van Drunen, overleden als raadheer in Keulen rond 1692, liet een kamp hooiland aan de Schelestraat na³⁷, die hem was opgedragen door Catarina Nieuwlaat en Jacob van de Graaf, erfgenamen van Katarina Nieuwlaat weduwe van Baltazar van Drunen.³⁸

Dezelfde kamp was aan Heilke Gast weduwe van Cornelis Nulaat opgedragen door Jan Marcelis van Groeningen.³⁹

Jan zoon van Marcelis Jans van Groeningen en van Dirkske Marcelis Hermans kwam in bezit van *den smalen camp* door opdracht van de erfgenamen van Henrica en Judit van den Stadeakker.⁴⁰ Beiden waren dochters van Jozef Henriks van den Stadeakker.⁴¹

De akte uit 1487 waarin *de smale kamp* verkocht werd aan Jan Jan Bouwens⁴² was de overgang van Dungense naar Bossche bezitters.

De tweede man van Elizabet weduwe van Roelof Henrik Emonts droeg het vruchtgebruik van *die smalen camp, bij rovers hofstat*, aan Gerard Roelof Henriks op en deze verkocht hem.⁴³

Roelof verkreeg de kamp doordat de kinderen van Jan die Lodder hem opdroegen en er afstand van deden.⁴⁴ Ook toen werd de kamp *den smalen camp* genoemd.

Hieraan voorafgaand is er slecht 1 akte beschikbaar. In 1403 erfde Roelof Aart Genen man van Hilla Jans van der Poeldonk 3 morgen 2½ hont en 20 roeden⁴⁵ van een kamp van 6 morgen die van zijn

schoonvader Jan van der Poeldonk was geweest.⁴⁶ Maar dit is voldoende om het beeld verder in te vullen.

Jan van der Poeldonk had op het einde van de 14^e eeuw *de schelen camp* van 6 morgen: A57 tot 61. Na zijn dood werd de kamp verdeeld en Roelof erfde er iets meer dan de helft van.

Die kamp lag tussen de straat en het land van Dirk van Engelant (A62) aan de kant van Rover Udensoen, d.i. *rovers hofstad*.

In de belending van de andere helft, A59+60, staan in 1406 Roelof Lijsbetteensoen en in 1458 Elizabeth weduwe van Henrik Emonts als eigenaren van A57. Daaruit kan de konklusie getrokken worden dat Roelofs Lijsbetteen een alias is voor Roelof Aart Genen en dat zijn dochter Elizabeth de vrouw was van Henrik Emonts.⁴⁷

Met de tijd mee

Jan van der Poeldonk had 6 morgen land (A57-61) die in 1403 verdeeld werden over schoonzoon Roelof Aart Genen man van Hilla (A57 en deels A61), en de kinderen Jan en Heilwich (A59+60). Henrik Emonts was de man van Elizabeth Roelof Aart Genen.

De kinderen van Jan die Lodder droegen de kamp op aan Roelof Henrik Emonts. Roelofs weduwe Elizabeth, voor de 2^e keer getrouwd met Henrik Henriks die wijze, droeg dit land aan haar zoon Gerard op, welke het verkocht aan Jan Jan Bouwens.

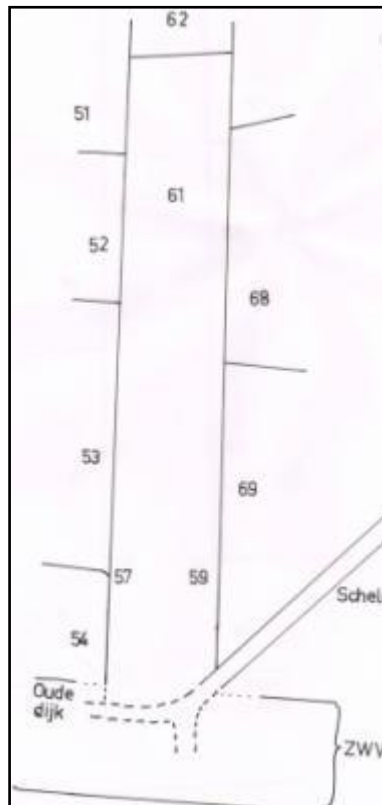
Van de eigenaren daarna is pas weer in 1569 een akte beschikbaar, nl. als Marcel Jan Hermans van Bergen man van Judit Jozef Henriks van den Stadeakker deze *smalen camp* opdraagt aan Dirk Arnt Dirks, vermoedelijk de man van Henrica Jozefs van den Stadeakker.

De erfgenamen van Judit en Henrica deden hun deel over aan Jan Marcelis Jans van Groeningen. Jan droeg de kamp op aan Heilke Gast weduwe van Cornelis Nulaat⁴⁸.

Baltazar van Drunen man van Katarina Nieuwlaat kocht de kamp van Heilke Gast. Een van de erfgenamen was Jacob van Drunen, raadheer in Keulen.

Hendrik Smulders uit Den Dungen verwierf deze kamp, maar onbekend is wanneer en op welke wijze. Zijn kinderen staan als eigenaar in het verpondingsboek van 1704.

Het eerste kadaster heeft A57 op naam van Jan Hendriks van der Westelaken

Op deze uitsnede uit sectie A van het kadaster van 1832 (links) is geheel onderaan de Zuid-Willemsvaart te vinden en daarboven de smale kamp A57 + 61. De Schelestraat is in de rechter onderhoek te zien.

Op de rekonstruktie van de schele kamp op het einde van de 14^e eeuw, A57+59+61 (rechts) zijn de belendende eigenaren Dirk Rover Udenzoon (51-54) en Everart Boudens van den Water (68+69). De Oude dijk is de Boschpad.

Samenvattend

De *smale kamp* van 3 morgen is een deel van de *schele kamp* van 6 morgen, afkomstig van Jan van der Poeldonk in het laatst van de 14^e eeuw.

De eerste maal dat het gebruik van de kamp in de akte wordt opgegeven is in 1692; het is hooiland.

Dat wil zeggen dat het perceel 1x per jaar, of misschien een paar keer, met de zeis werd gemaaid; zeer extensief gebruik dus. Grutto's, kemphanen en roodborsttapuiten zouden er wel eens vaker te zien zijn geweest dan mensen.

In de periode dat de kamp van Bossche eigenaars was werd hij hoogstwaarschijnlijk verpacht.

De kamp was tijdelijk geïnundeerd, vermoedelijk in het eerste kwart van de 17^e eeuw vanwege de oorlog om de stad, tot in de 18^e eeuw.

In de 20^e eeuw werd *de smale kamp* vernield, althans het noordelijkde deel werd vergraven (Oosterplas).

Uit een simpele aanduiding van de belendende eigenaar kan in dit geval een nogal vergaande konklusie getrokken worden, nl. dat Elizabet vrouw van Henrik Emonts van Rode de dochter was van Roelof Aart Genen. Daarmee komt blad 102b van GDD⁴⁹ er als volgt uit te zien.

(102c)

Henrik Emonts^{1 3 5 6 8 9 10 11 13 14 15 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28}; van Rode^{9 13 18 19 23 24}

leeft 1416¹², 1431¹²; woont op die dungen²²

overleden voor 1475¹⁵, voor 1473¹⁶, voor 1472²¹, voor 1462^{26 27}, voor 1461³, voor 1451²⁰, voor 1450¹

x

(334a)

Lijsbet^{1 14 17 20} Roelof Aart Genen²⁹

kinderen:

1. Roelof^{1 3 21 26 27 28}, zie blad 102f

2. Emont^{1 2 3 6 8 11 15 16 20 21 26}; overleden voor 1483⁸

x Geertruyt⁸ Thomas^{7 11}; zie blad 102d

3. Geertruyt^{1 17}

x Peter van Beke^{1 17}

4. Hadewych^{1 3}

x Goyart Ackermans³ Goyarts¹

5. Henrixke^{1 3 6 8}

x Jan die Lodder Dirks¹, zie blad 2144

6. Lijsbet^{1 3 6 8}

x Engbert Henrik Engberts^{1 4 6 8 10 20 28}, zie blad 102

1. R 1221, fo 218, 5-10-1450 [ze doen tbv Roelof afstand van Bospad 4-6-8]; en fo 220, 14-10-1450 [ze doen afstand van Bospad B176 tbv Engbert; doen ook afstand van vogelsacker en hei in SMG e.a. percelen]

2. R 1224, fo 340, 28-2-1454: Emont Henrik Emonts belooft aan Gerit Rovers van Esch 100 mud hop van de was van a.s. zomer te leveren op zondag Judicia in Den Dungen of in St. Michielsgestel

3. R 1232, fo 10, 13-11-1461 [de anderen dragen Roelof 4/6 van broekland in d waut op]

4. idem, er staat Engbert Henrik Heijmerixss, man van Lijsbet Henrik Emonts

5. idem [wijlen Henrik Emonts had in zijn testament een mis per week gesticht op het Maria-altaar in de kapel op die dungen; Roelof ...]

6. R 1249, fo 310, 29-11-1479 [Emond en Henrica dragen 2/3 van achte kamp op DD aan Engbert op en land op de mugheuvel]

7. R 1255, fo 232v, 1485/1486

8. R 1252, fo 115, 27-2-1483 [Geertrui draagt haar kinderen de tocht op in een akker op de hogestraat GbH]

9. R 1196, fo 105v, 14-2-1427, bezit Litsestraat 24/34/429 vanaf 1427

10. cijns 776a [Bospad 10]; 11. R 1247, fo 290, 7-4-1478 [Drieburcht 4]

12. belendingen van Bospad 4-6-8

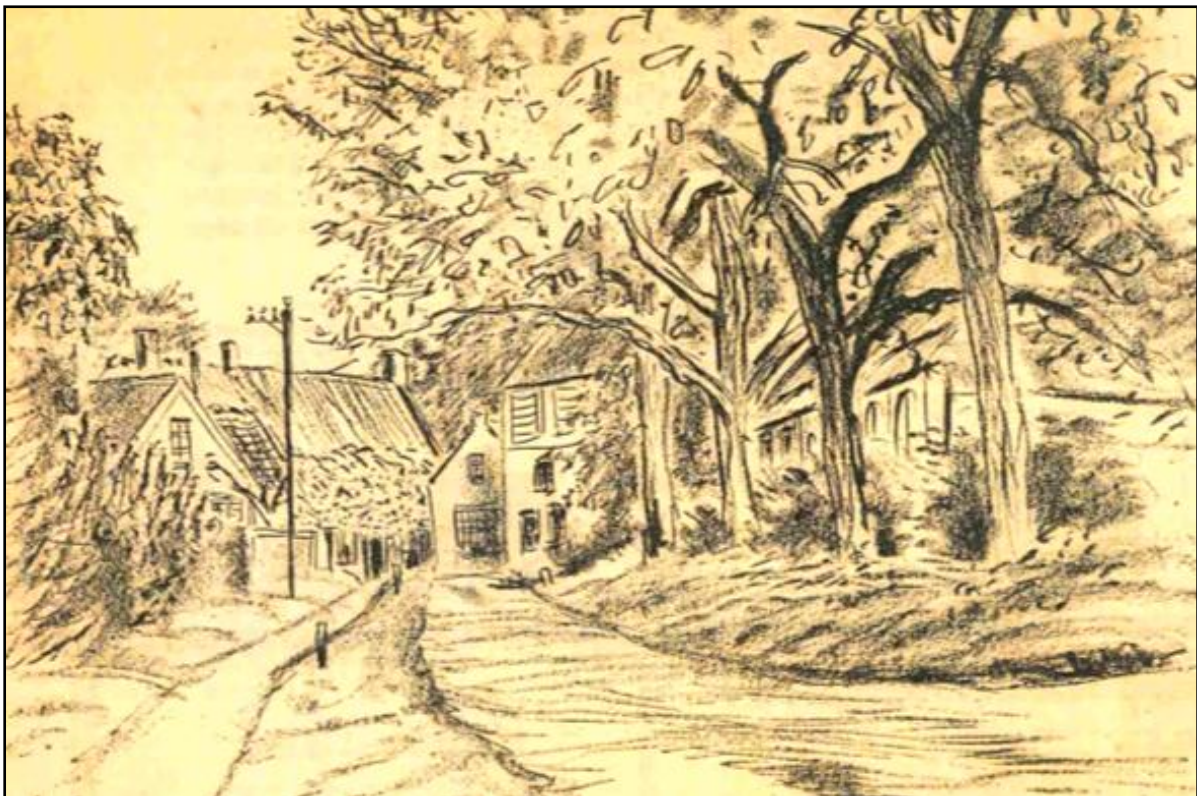
13. R 1195, fo 10, 5-2-1425 [Henrik verkoopt een cijns uit Bospad 4-6-8]

14. belendingen van Bospad 10

15. R 1244, fo 210, 2-1-1475 [Litsestraat 24] en belending van Litsestraat 24 in 1473

16. R 1243, fo 196, 17-12-1473 [verkoop van land in de Litsestraat waarop later huis 34 wordt gebouwd; er staat Emond z w Emont Henriks; Henrik z Engbert Peters ziet van vernadering af]
17. belendingen van Litsestraat B 429
18. R 1189, fo 382v, 1-7-1416 [Henrik verkoopt cijns uit Bospad B 176]
19. R 1204, fo 48, 16-2-1434, hij huurde het huis Poeldonksedijk C 179
20. R 1221, fo 214, 22-9-1451 [Lijsbet koopt van Engbert een cijns uit Flaas 7]
21. R 1241, fo 190bis, 20-1-1472 [verkoop land arnt ghenen soens acker; Henrik Roelof H E ziet van vernadering af]
22. R 1192, fo 458v, 23-4-1422 [een cijns van 1 kwart rijnwijn die Henrik beloofde uit een kamp hei in GbH]
23. R 1191, fo 345, 13-10-1419 [Henrik draagt Reijner van Lyt land op]
24. R 1189, fo 253v, 7-1-1416 [Henrik draagt al zijn goederen en beesten aan Jan Peters van den Plack op]
25. R 1189, fo 287, 10-2-1416 [Henrik belooft pacht te betalen uit land in GbH]
26. R 1232, fo 151, 4-3-1462 [Emond doet tbv Roelof afstand van een cijns uit den smalencamp naast rovers hofstad]
27. R 1232, fo 159v, 28-4-1462 [Roelof koopt van Klaas Jan van den Steen land in het waut, van w Jan van der Poeldonc]
28. R 1222, fo 63, 22-5-1452 [Jacob Gerards verkoopt Flaas 5 aan Engbert Henrik Engbrechts; Roelof ziet van vernadering af]
29. Op grond van de eigenarenwisseling van perceel A57+61 kort na 1400.

Het Mùlkstrùtje in 1957

Op bovenstaande tekening van Jan Bouwman uit 1957 herkennen we het *Mùlkstrùtje* met onverharde vaarweg en fietspad, nu voorzien van het bordje Bramerslandstraat. (*Mùlk* is karnemelk en *strùtje* is straatje)

Er zijn 4 huizen afgebeeld; v.l.n.r. zijn dat Litsestraat 17 op de hoek van Litsestraat en Brabantslandstraat met een ommuurde *misse*, het huis van de Cock'en met in het dak aan de linkerkant het grote raam dat schilder Jan van den Thillart van licht voorzag⁵⁰, de leerlooierij nr 15 op de andere hoek waarmee Spierings 0 gulden had verdiend, en tenslotte Brabantslandstraat 5 van Van Thiel met notenbomen. Het hooggeplaatste raam in het linker huis werd dichtgezet, maar is nog goed zichtbaar op een latere foto (hieronder), evenals de deur daaronder. De elektriciteitsvoorziening gebeurt bovengronds. Langs het fietspad staan witgekopte paaltjes. De weg lijkt op de voorgrond een bocht te maken, maar hier zal de uitrit van nr. 7 of 9 zijn geweest. Deze tekening stond in de krant van 1957.⁵¹

Dia 19.29 coll. Erwin Verzandvoort. 1975.

Dungense import (7); Schellekens

Driek van suskes van Griensven was getrouwd met Hanneke Schellekens; ze woonden op de Poeldonksedijk. Zijn achternaam klinkt heel Dungens, maar de hare vond je er in de 15^e, 16^e en 17^e eeuw niet. Zij was in 1841 geboren, weliswaar in Den Dungen, en dat was ook het geval met haar vader Adriaan Schellekens (1815), en zelfs met haar grootvader Jan Schellekens (1775), maar daarvoor moet je in Gestel en Gemonde zijn voor de achternaam Schellekens.

Hannekes overgrootvader was Gerard Cornelis Gerard Jans Schellekens. Deze was als jongman uit Gestel in Den Dungen getrouwd met Joanna Michiel Eikemans, in 1774. Het blad in GDD met hun personalia en de verantwoording vind je hieronder: GDD blad 165a.

(165b)

Gerard^{1 9 10 12} Cornelis^{2 4 5 11 13 14}; Schellekens^{1 2 4 5 9 10 11 12 13 14}; jongman te Gestel¹¹; bouwman¹³; woont DD^{1 12} overleden voor 1829¹, op 15-4-1818^{12 13}; 76 jaar in 1818¹³ x 12-6-1774 DD⁴; 28-5-1774/12-6-1774¹¹

(165d)

Joanna^{1 12} Michiel^{2 4 11 14}; Eikemans^{1 2 4 11 12 14} jongedochter van Den Dungen¹¹; overleden voor 1818^{12 13}, voor 1793⁵ kinderen:

1. Jan^{1 2 9 10 12 13}, * 16-7-1775²; overleden 13-7-1829¹, 53 jr. oud¹

x eerste huwelijk 6-11-1803⁹

Waltera Peters den Otter⁹

xx tweede huwelijk

Francisca van Lokven¹; zie blad 165

2. Hendrica^{3 10 12}, * 7-2-1783 DD³; woont in Den Dungen¹²

3. Michiel^{6 10 12}, * 5-11-1777⁶; woont in Den Dungen¹²

4. Willem^{7 10 12}, * 26-1-1779⁷; woont in Dinther¹²

xx 27-1-1793⁵

Adriaantje Jans van den Heuvel⁵

1. Burgerl. stand Den Dungen, overlijdens 1829

2. doopboek Den Dungen, getuigen Cornelis Schellekens (blad 165b) en Maria Michiel Eikemans (blad 165d)

3. doopboek Den Dungen, getuigen Jan Schellekens (blad 165b) en Hendrina Hendrik van Casteren (zie blad 165g)

4. trouwboek Den Dungen, fo 25v, getuigen zijn Antoon Adriaan van der Steen en Henrica Frans van Osch

5. Gerard Schellekens, weduwnaar van Jenneke Michiel Eikemans trouwt te Den Dungen op 27-1-1793 (R.K. inv. nr. 12, fo 123; en N.H. inv. nr 13, fo 40) met Adriaantje van den Heuvel

6. doopboek Den Dungen, getuigen zijn Antoon Michiel Eikemans (blad 165d) en Elizabet Cornelis Schellekens (blad 165b)
7. getuigen zijn Henrik Michiel Eikemans (blad 165d) en Catarina Cornelis Schellekens (blad 165b)
8. verpondingsboek Den Dungen, 1704 en volgende; Gerard Schellekens bezit het huis Woud 1 in 1778
9. trouwboek Den Dungen
10. Gemeentearchief St. Michielsgestel nr 91, verpondingen, 1785, fo 168 [deel in land op de Logt, gekomen van Cornelia Huibert Eikemans]
11. trouwboek St. Michielsgestel Ned. Herv., nr 9 p 85
12. Memorie van successie, Den Bosch inv. nr. 1, akte 4; Gerard laat na een huis litt B n° 155 in de Spurkstraat, groot 1 lop 20 r.
13. BS Den Dungen, overlijden van Gerard in 1818
14. GA Den Dungen, inv.nr. 68 (ingekomen borgbrieven): 1774, Gerit Cornelis Schellekens van SMG gaat zich nederzetten in DD en krijgt borgbrief.

¹ Vroeger werden er 2 of meer kerkmeesters gekozen met pinksteren.

² Dorpsrekeningen nr. 13. 1700 e.v.

³ Stadsarchief 's-Hertogenbosh, OSA, nr. 6241, rekening 1724.

⁴ BHIC, Classis 's-Hertogenbosch 37, kerkvistatie 1745, cap. 10.

⁵ OSA nr. 6263, rekeningen 1746-1747.

⁶ OSA, nr. 6241, kerkrekeningen, 1724-1725.

⁷ GADD, nr 1764, bijlage kerkrekeningen, 1686.

⁸ OSA, nr. 6241-6309, rekeningen 1724-1803.

⁹ Dorpsarchief Den Dungen, inv. nr. 1732 e.v.

¹⁰ Bosch protocol R1247, fo 237v.

¹¹ Stadsarchief Den Bosch, register van Mans mer betrekking tot de collatarale successie.

¹² R1845, fo 375.

¹³ R1854, fo 80.

¹⁴ N4, oud nr 1052, fo 60, 31-12-1689.

¹⁵ R1673, fo 8.

¹⁶ R1309, fo 108.

¹⁷ R1326, fo 105, niet-gepasseerde akte.

¹⁸ R1327, fo 89v.

¹⁹ R1333, fo 278v.

²⁰ R1344, fo 383.

²¹ R44 van SMGestel, fo 46.

²² R1419, fo 36v.

²³ R51 van SMGestel, fo 60v.

²⁴ R58 van SMGestel, fo 136v.

²⁵ R65 van SMG, fo 28v.

²⁶ Voor het onderhoud van de torens kan verwezen worden naar *Dungense Historiën* 5 (2011), januari.

²⁷ Bijlage kerkrekening 1725.

²⁸ Bijlage kerkrekening 1727.

²⁹ Bijlage kerkrekening 1747.

³⁰ Parochiearchief Den Dungen, inv. nr. 4, Memoriale.

³¹ GADD nr. 7.

³² Blad 45 D, Schijndel, schaal 1:25000, uitgave 1956, verkend 1953.

³³ artikel 322.

³⁴ Controleur der directe belastingen en kadaster, 31; lijst 76. NB. In deze lijst wordt nog met de voorlopige nummers gewerkt: A 46 wordt later A57 en A48 wordt later A61. Jan Hendriks van de Westelaken was volgens de Burgerlijke Stand in 1813 getrouwd met Johanna-Maria Paulus van Gerwen.

³⁵ Verpondingsboek 1704, fo 6v. Bijgeschreven zijn de latere eigenaars Hendrik van Gerwen en daarna Paulus Hendriks van Gerwen. In 1709 erfde Antonie Hendrik Smulders deze kamp hooi- of weiland in het Bosch broek, gelegen tussen Jan Hendriks Wijgengangs (A53), Corstiaan Spierings (A59+60), het gemene land (A62) en de straat. R1637, fo 229v, 9-9-1709.

---

³⁶ Bovendien lijkt het erop dat de perceelsindeling van A57 en A61 in de 17^e eeuw werd gewijzigd en dat een deel ervan (waarschijnlijk A61) van Willem Adriaan Lensen was.

³⁷ R1908, fo 30v.

³⁸ R1671, fo 221v, 30-6-1678. Het gaat daarin om een kamp land op *rovers hofstad*, genoemd *den smalen kamp*, met de passende belending.

³⁹ R1511, fo 350v, 17-5-1634.

⁴⁰ R1505, fo 355v, 23-6-1628. Judit van den Stadeakker was de vrouw van Marcelis Hermans en de moeder van Dirkske Marcelis Hermans. Henrica van den Stadeakker was waarschijnlijk de vrouw van Dirk Aarts de oude.

⁴¹ In R1392, fo 221v, 3-7-1569 koopt Dirk Arnt Dirks *den smalen camp* van Marcel Jan Hermans van Bergen man van Judit Jozef Henriks van den Stadeakker. De vermelde belending dateert uit 1487.

⁴² R1256, fo 464, 9-2-1487.

⁴³ De belending in de akte uit 1487 is: Zebert Henriks van der Westelaken (A51-54), Henrik Henrik Everits (A59+60), het klooster van de Geertruiden (A62) en de straat.

⁴⁴ R1230, fo 240v, 19-6-1460 (transport) en R1239, fo 474v, 23-6-1470 (afstand). De kinderen van Jan Dirks die Lodder en Henrica Henrik Emonts waren Jan, Roelof, Hilla, Luitgart getrouwd met Henrik Henrik Willems, en Elizabet getrouwd met Gerard van Beek.

⁴⁵ Dit komt neer op ruim 2,3 ha. 1 morgen = 6 hont=0,66 ha.

⁴⁶ R1183, fo 191v, zaterdag na 8-9-1403.

⁴⁷ Elizabet was bekend als weduwe van Henrik Emonts (GDD blad 102b) maar niet bekend was wiens dochter zij was.

⁴⁸ Nulaat = Nieuwlaat.

⁴⁹ Genealogie van Den Dungen, voortdurend bijgewerkte versie.

⁵⁰ Persoonlijke mededeling van Hub. Cooijmans.

⁵¹ BHIC, toegang 1583, inv. nr 0046, krantenknipsel.